

Op de glijdende schaal van commerciële belangen en maatschappelijke welvaart

Auteur(s):

Bergh, R.J. van den

*De auteur is hoogleraar Rechtseconomie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.***Verschenen in:**

ESB, 84e jaargang, nr. 4193, pagina D22, 11 maart 1999

Rubriek:

Dossier Nieuw e risico's

Trefwoord(en):

Dit artikel is een reactie op: M.G. Faure, [Op de glijdende schaal van verzekerbare en onverzekerbare risico's](#), *ESB-Dossier*, 11 maart 1999, blz. D20-D25.

Maatschappelijke discussies over aansprakelijkheid en verzekering bewegen zich onvermijdelijk in het spanningsveld tussen doelmatigheid en rechtvaardigheid. Van het aansprakelijkheidsrecht eisen dat het tegelijk de ongevalskosten minimaliseert (door prikkels te geven tot het betrachten van efficiënte zorg) en volledige compensatie van de geleden schade veilig stelt, is het onmogelijke verlangen. Vaak wordt het wondermiddel, dat zowel aan preventie als aan compensatie recht doet, van verzekeraars verwacht. Faure wijst er terecht op dat ook hier belangrijke beperkingen bestaan. Om negatieve effecten inzake preventie te vermijden, moeten verzekeraars in staat zijn enge risicogroepen af te bakenen en het gedrag van de verzekerden te controleren. Te brede risicogroepen leiden tot averechtse selectie (en onderverzekering). Gebrekkige controle van het moreel risico leidt tot oververzekering.

Ofschoon men van aansprakelijkheidsverzekering dus geen first-best oplossingen mag verwachten, is naar onze mening toch meer mogelijk dan in de bijdrage van Faure wordt aangegeven. Het is juist dat door slachtofferbescherming geïnspireerde ontwikkelingen in het recht hebben geleid tot een vraag naar verzekering voor niet perfect voorzienbare risico's. Faure's stelling dat causaliteitsonzekerheid een onverzekerbaar risico vormt lijkt mij echter kort door de bocht. Waarom acht de auteur het aardbevingsrisico wel verzekeraar en de kans dat iemand kanker krijgt door blootstelling aan schadelijke stoffen niet? Statistische voorspelbaarheid is geen noodzakelijke voorwaarde voor verzekering. Ook zonder accurate actuariële informatie kunnen risico's verzekerd worden tegen een op basis van subjectieve kansen vastgesteld premiebedrag. De meeste verzekeraars willen dit echter niet om commerciële redenen. Door een groot aantal bekende gelijkaardige risico's te verzekeren, verkrijgen verzekeraars informatie over de actuariële relatie tussen claims, veiligheidsvoorzieningen, omvang van eigen risico en kosten van afhandeling van schadeclaims. Deze specialisatie brengt informatievoordelen die de basis vormen van de winsten in de verzekeringsbranche. De door Faure benadrukte problemen houden verband met de bepaling van de actuariële juiste premie. Moeilijk inschatbare risico's zijn voor verzekeraars commercieel oninteressant, maar dit betekent nog niet dat het ontbreken van verzekeringsdekking vanuit welvaartsoogpunt te verantwoorden is. Vanuit een ex ante perspectief moeten aan verzekeraars prikkels worden gegeven onderzoek te verrichten die een betere inschatting van risico's in de toekomst mogelijk maken. Ook rijst de vraag of het, zoals in de DES-zaak, niet van belang is prikkels tot herverzekering te geven. Wordt de 'onverzekerbaarheid' van de alternatieve causaliteit niet overwonnen wanneer de verzekeraar van een ten onrechte tot schadevergoeding gehouden verzekerde de betaalde sommen kan recupereren van de verzekeraar die aan de eigenlijke schadeveroorzaker dekking biedt?

Als oplossing voor problemen van verzekeraarbaarheid suggereert Faure onder meer samenwerking tussen verzekeraars op het vlak van risk management. Uiteraard genereert dergelijke samenwerking informatievoordelen. Vanuit het mededingingsbeleid bestaan hiertegen echter bezwaren. De marktwerking op oligopolistische markten wordt bevorderd door informatietekorten, niet door de onzekerheid over de premiebepaling te reduceren. Faure's stelling, dat coördinerend werk door het Verbond van Verzekeraars niet per se concurrentiebeperkend is, gaat voorbij aan het basisinzicht van Adam Smith dat overleg binnen een bedrijfsgroep onvermijdelijk negatief uitwerkt op de markefficiëntie. Men ontsnapt hier niet aan een trade-off tussen de nadelen van de concurrentiebeperking (hogere premies) en betere informatie over risico's (efficiëntiewinsten op het vlak van de ongevallenpreventie). Niet het Verbond van Verzekeraars, maar de overheid moet hier de nodige afwegingen maken. Mededingingstoezicht door de NMa moet verhinderen dat de anti-competitieve effecten belangrijker worden dan de winsten op het vlak van de preventie en compensatie van ongevallen. We bevinden ons hier op een glijdende schaal tussen zuiver commerciële belangen en positieve welvaartseffecten.

ESB-Dossier: Nieuwe risico's

Inleiding

T. de Bruin, [De nieuwe risicomaatschappij](#)

A. Heertje, [Nieuwe risico's, een publiek-privaat probleem](#)

Risico's

L. Reijnders, [De anatomie van nieuwe risico's](#)

A. Tukker, [Nieuwe risico's een nieuw beoordelingskader?](#)

S.M. de Bruyn, [De anomalie van milieurisico's](#)

De maatschappij

P. Schnabel, [Over het verlangen naar zekerheid en de noodzaak van het vertrouwen](#)

G. Antonides, [Lage en hoge risico's](#)

De markt

P.H.M. Kuys, [Marktconforme oplossingen](#)

M.A.J. Theebe, [Een verzekeringsrevolutie](#)

Het recht

M.G. Faure, [Op de glijdende schaal van verzekerbare en onverzekerbare risico's](#)

R.J. van den Bergh, Op de glijdende schaal van commerciële belangen en maatschappelijke welvaart

Epioloog

H.A. Keuzenkamp, [Verzekeren in het donker](#)